

ויקהל פקודי החודש
גליון 295
תש"פ

מסורתם של רבותינו
משנת חכמים

מזה שזמר עלינו מהקדוונה ♦ הרה"ג רבי נח קניאל שליט"א

ויותר מזה דאפילו אם הוא יודע שהוא איש עשיר ולא שייך בו והחזקת בו מ"מ הלא ידוע דישארל קודם לעו"ג לענין לקנות ממנו או למכור כדאיתא בספרא וה"ה כל כה"ג.

אצל מי שיהודי בדווקא. כפי שמעורר מן **החפץ חיים** זצוק"ל (אהבת חסד ח"ב כ"א.ד):
"ודע עוד דבפוסקים משמע דאם הוא ממציא לו איזה מלאכה להשתכר בזה וה"ה כל כה"ג שעוזרו באיזה ענין שיוכל להתפרנס על ידו הוא בכלל מצוה זו של והחזקת בו. וזה הוא תוכחת מגולה לאותן האנשים שדרכן

"אף כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן - והקב"ה השיבה כהוגן. אמרה לפניו, רבש"ע 'שימיני כחותם על לבך, כחותם על זרועך', א"ל הקב"ה - בתי, את שואלת דבר שפעמים נראה, ופעמים אינו נראה, אבל אני אעשה לך דבר שנראה לעולם, שנא' 'הן על כפים חקותיך"', (תענית דף ד.ד).

ודע עוד שמוכח בתשובת רמ"א סימן ו' דאפילו אם יש לו נ"מ מזה קצת בדמים ג"כ הישראל עדיף מעו"ג וכאשר העתקנו דבריו לעיל בח"א בפ"ה ס"ו ע"ש וזה אפילו בשאר איש ישראל וכ"ש בפועל עני דבדידה יש המצוה דוהחזקת בו וכנ"ל בודאי דינא הכי. ויש לו לאדם לבטוח בה' שעי"ז שהוא מקיים מצוה זו של והחזקת בו שהיא המעלה הראשונה שיש במצות צדקה וכדאיתא ביו"ד סימן רמ"ט יתן לו הש"י הצלחה בהבית שבונה אותו או בהנטיעה שנוסע בה מלבד שכרו הגדול המוכן לו בעוה"ב עבור זה. הנה הערכנו לפני הקורא הרבה אופנים בעניני החזקה וממנו יקיש המשכיל לכל כיוצא בזה גם צריך לידע דמצות החזקה אינו די בפ"א אלא כ"ז שמתמוטט צריך להחזיקו שלא יפול וכדאיתא בתו"כ פרשה בהר מנין אם החזקת אפילו ארבעה וחמשה פעמים חזור והחזקת ת"ל והחזקת בו [כעין דאיתא ב"מ ל"א פתוח אפילו ק' פעמים משמע]

"במיוחד בימים אלה כאשר מחוץ תשכל דבר ומחדרים אימה, מבטיח החפץ חיים שיש בזה סגולה אף לבטל כל גזירות וחלאים רעים: "זמה טוב היה אם זה הענין היה מתפשט בעמנו עם קדוש שכולם יודרו למצוה זו... במדת החסד וממילא היו מתבטלים כל התלאות"

מבאר המשך חכמה בפ' תצוה, בענין האפוד והחושן (כ"ח ג.): כנסת ישראל ביקשה, שיהיה בית המקדש בנוי, ושם נושא הכהן גדול שמות השבטים בני ישראל, לפני ה' לזכרון. על לבו באבני החושן, ועל כתפיו באבני אפוד. וזהו 'כחותם על לבך (חושן), כחותם על זרועך (אפוד) אבל, א"ל הקב"ה "פעמים נכסה" בזמן החורבן. לכן השיב לה כהוגן, "על כפים חקותיך".

במיוחד בימים אלה כאשר מחוץ תשכל דבר ומחדרים אימה, מבטיח החפץ חיים (שם ח"ב פי"ד) שיש בזה סגולה אף לבטל כל גזירות

כשצריכין פועל או עגלה ליסע אינם מדקדקים לשכור דוקא את ישראל לזה והלא אנשים כאלו הם אינם עשירים בודאי וקרובים לעניים ושייך עליהם מה שאמר הכתוב וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו וגו' וחי אחיך עמך.

ומהו 'על כפיים חקותיך?' מסופר באבות דר' נתן (פ"ד מ"ב): פעם אחת היה ר' יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים, והיה ר' יהושע הולך אחריו, וראה בית המקדש חרב, אמר ר' יהושע, אוי לנו על זה שהוא חרב מקום שמכפרים בו עוונותיהם של ישראל. א"ל בני, אל ירע לך יש לנו כפרה אחרת שהיא כמותה, ואיזה זה גמ"ח שנאמר 'כי חסד חפצתי ולא זבח"'.
זו אם כן תשובת הקב"ה לכנסת ישראל, "על כפיים" בידיים שגומלות חסד. וזהו דבר שנראה לעולם גם לאחר חורבן בית המקדש. דוגמא לאפיק חסד שכל אחד ואחד מאיתנו יכול לאמץ ובכך לזכות להיות בחיקו של הקב"ה, הינה סוגיית שכירת פועלים יהודיים או קנייה

המשך בעמ' ג'

הרב דב סוקולובסקי מדור 'משנת קורונה' (עמ' ד-ג)
א. מעשה נורא ולקחיו בצידו **ב.** קורות המעשה בולנא עם הגר"ס ביה"כ ג. הוספות על המעשה המפ' הנ"ל ד. עוד תוספת בלתי מוכרת לסיפור הנ"ל ה. המסקנה מכל הנ"ל ו. הרב קירשנבוים ז. שיר של פגעים וברכת האילנות ח. ברכת מעין שבע בליל שבת ט. אין ט' שעונים אמן י. בנים אתם לה' אליקים.

הגאון רבי י"י בייפוס מדור 'משנת הלקח' (עמ' ג)
"ואצלנו לדאבון לב שבת קול התורה משיבות, בתי אולפנא פוזרו, צעירי הצאן נפוצו לכל עבר בלי רועה... שמחות עדיין נערכות ב"ה, חוזרים למתכונת צנועה... מחצרות הבתים בוקעת שירה מבשרת גאולה: "עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה", כאשר "קול חתן וקול כלה", מהדהדים בערים ובחוצות.

עורע העשגח זעוק"ל מדור 'משנת המוסר' (עמ' ב)
"ברוך ה' במקומו יש שקט. אך המצב בארץ אינו פשוט, בנוסף לנפגעים, הרבה נמצאים בפרד ואימה, עלינו להצטער בצערם של אחינו, ולהתפלל עליהם מעומק הלב, בפרט יש לכוון על כך בברכת 'השכיבנו' בשומר ישראל לעד. מה גם שלפי המצב הטבעי גם אנו לא בטוחים בכך, ה' ישמרתנו ויצילנו"

משנת היום

אופק רכסים

5:21	הדלקת נרות
5:41	בן החמה
	סוק"ט:
7:59	מג"א
8:08	(מג"א 72)
8:44	גר"א
9:45	סו"ז תפילה (ב)
11:47	חצות
5:51	שקיעה
6:29	צאת השבת
7:04	ר"ת

שנה מברכה
חודש ניסן
ראש חודש: יום המישו
המולד: ליל שיש
בשנה 15-1 ו-1 דק 2-1 חלקים 68-1 תנעים

יקוי ה' ויקליפו כה
הננו להודיע כי הגליון הבא י"ל א"ה לקראת חג הפסח הבעל"ט.

מזכרת
להערות והארות ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1557
לתרומות והנצחות
בטל: 054-84-68706
ובמוקד "גדרים פלוס" קרן תורתנו קוד 103
לקבלת העלון במייל:
Mishnatar@gmail.com

מגיפה שזרדה בעולם

דברי חזק והתעוררות שנאמרו בעת צרה - ויפם הדברים גם בעת הזאת

ז"ל החינוך (מצוה שפד) וז"ל: "לפי שבשעת הקרבן היו צריכין לכוון דעתם יפה בענינו, כמו שידוע, שהוא נפסל במחשבות ידועות, וגם כן, צריך הקרבן כוונה שלימה לפני אדון כל שציונו עליו, וגם כן בעת הצרה, צריך האדם כוון גדול בהתחננו לפני בוראו שירחם עליו ויצילהו מצרתו ולכן נצטוו בתקיעת החצוצרות בעיתים האלה, לפי שהאדם מהיותו בעל חומר צריך התעוררות גדולה אל הדברים כי הטבע בלי מעיר יעמוד כישן ואין דבר שיעוררוהו כקולות הניגון, וכל שכן קול החצוצרות שהוא קול הגדול שבכל כלי הניגון. ועוד יש תועלת מלבד ההתעוררות אל הכוונה כי בכוח הקולות יסיר מליבו מחשבת שאר עיסקי העולם ולא יתן לב באותה שעה כי אם רק בדבר הקרבן, עכ"ל.

זהו דבר שנוגע לנו מאד, ה' ברא אותנו להשגת השלימות, קירבת ודביקות ה', יפה שעה אחת בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, רק כאן יש את האמצעים להשגת אותה קירבה שקיימת שם. יוצא שר' ישראל סלנטר שחידש את לימוד המוסר בקול ובהתפעלות זהו ממש אותו הענין של החצוצרות שבמקדש בשעת הקרבן.

יורים עליכם - לרוב זה לא מצליח, אבל כשהיודים יורים עלינו - זה קולע, אנו רואים איך שהאלוקים שלכם מגן עליכם. יש מצוה לספר ולהתבונן בחסדי ה', וכבר ביאר החפץ חיים, שהתורה מאפשרת לנו לשוחח, אבל במה - בכל נפלאותיו, וכמו שכתוב "שיחו", אבל במה, "בכל נפלאותיו".

עלינו לזוהר חס ושלום מביטול תורה וקל וחומר שלא לבטל אחרים. הרב סגל מאנגליה היה רגיל לומר, מי שמביא חדשות לתוך בית המדרש, הוא כמביא לאכול דבר איסור. ביטול תורה זה לא מילתא זוטרתא, זה חמור מאוד ועלינו להתרחק מכך.

כללו של דבר של דבר צריכים תמיד לעמוד בשערי החיזוק, במיוחד כעת לרגל המצב יש להתחזק מאוד בהתמדה, לנצל את כל הזמן, להתפלל ולהרבות בזכויות המגינות על הכלל.

יהי רצון שנוזכה לראות במהרה ישועות ונחמות בכל הענינים.

***

בצערם של אחנו שבדרום, ולהתפלל עליהם מעומק הלב, בפרט יש לכוון על כך בברכת ה'שכיבנו' בשומר ישראל לעד'. מה גם שלפי המצב הטבעי גם אנו לא בטוחים בכך, ה' ישמרנו ויצילנו.

אנו צריכים להשתדל לעזור לכלל ישראל ולהרבות בזכויות שיכולות להגן על הכלל. ראשית, על ידי חיזוק וריבוי בלימוד התורה, כשאנו לומדים תורת ה', זה מעורר שפע של ברכה ושפע של הגנה על כולנו. וכן בעשיית החסד עם הזולת, על ידי שאנו נוהגים בחסד מתעוררת עלינו מידת החסד העליונה.

חשוב שנדע, שלהתפלל על אחרים אינה רק מעלה גרידא אלא הוא חיוב. הגם שאמנם האפשרויות שלנו לעזור בפועל הם מועטות, אבל לכל אחד מאיתנו יש כח גדול לפעול ולהועיל ישועה לכלל בכל הענינים ושיתרפאו החולים.

הנה אנו רואים כעת, מצד אחד את מידת הדין, אך מאידך גם רואים את חסדי ה'. חובה עלינו להתעורר ולשוב בתשובה, שכל אחד יבדוק בעצמו מה צריך לתקן. סיפרו, שערכי אחד אמר ליהודי, כשאנחנו

איתא בברכות (ט"ב), שיוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי, והקשו האיך, הלא קי"ל ביומא (לה"ב) כיון שעבר אדם רוב שנותיו ולא חטא שוב אינו חוטא, אך תרצו, כמדומה בשם מרן המשגיח ר' אליהו זצ"ל שדברי הגמרא אמורים על מצב נורמלי שקיים בעולם, אבל כשמגיפה של מינות שוררת בעולם ואויר העולם מזוהם, גם אם רוב שנותיו לא חטא, אינו מובטח.

כהיום המצב ברוך ה' אינו שהיצר הרע מגיע בכוחות עצמו אלינו, אלא אנו צריכים לבוא אליו, אבל מאידך בקלות אדם יכול ליפול למלכודות היצר. הדברים אמורים לגבי דבר נורא ששמעתי, שיש אפשרות באינטרנט ליצור קשר בין כאלו שהתורה מצווה עלינו להתרחק מהם כדי שלא ניפול לאבדון, אנו אמנם רוצים מאוד להתקדם בעבודת ה', אבל צריך לזכור שהיצר הרע אורב לנו.

***

ברוך ה' במקומוני יש שקט. אך המצב בארץ אינו פשוט, בנוסף לנפגעים, הרבה נמצאים בפרח ואימה, עלינו להצטער

ניתן לשלוח תגובות
לעורך המדור ברוא"ל:
yosefshu9849@gmail.com

ביאורים
וחידושים
בראי
התרגומים

מיני
תרגומא

"ולא יכל משה" - עבר או הזוהר?

ואף כאן בסיפא: הביאו את תרומת ה' - ית אפרשותא קדם ה'. ומתבאר שכאן אין הכוונה להפרשת התרומה, אלא לפעולת הרמה מוחשית - בהרימו אותה בידו. וברמב"ן עמד על חילוק הלשון; שבזהב נאמרה - "תנופה", ואילו לגבי כסף נחושת - "תרומה", וביאר "כי המביא זהב ינופף בידו לחשיבות הנדבה, או הלוקחים (= הגבאים) יניפו הזהב להראותו לשבח המביא על נדבתו", אך אונקלוס השווה, לדלות הלשון הארמית.

יְעֲשֶׂה בְצִלָּל וְאֶהְיֶיב (לו, א)

בפשטות הוא לשון ציווי - עתיד. וברמב"ן ע. ורש"י ורמב"ן מכות יב, אך ת"א: ועבד - לשון עבר. ויש שבקשו להגיה: ויעבד. אך בכל המדוייקים: ועבד. ובאזה"ח ביאר שהיך כל הנצרך לעשיה, וכע"ז ב"מלאכת מחשבת", שפעל ועשה מקודם בלימודים ובמלאכות כדי לעשות. והשי"ך כ' שהיה מצייר כל דבר במחשבתו כאילו עשה.

וְהַמְלָאכָה הֵימָּה דִּים לְכָל הַמְלָאכָה לְעֵשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר (לו, ז) לרש"י מלאכת ההבאה היתה דים של עושי המשכן. לכל המלאכה (= היצירה) של משכן. לעשות אותה ולהותיר.

ב"מ (מב): וברמב"ן חילק בין "נשיאות לב" ל"נדיבות לב"; שנשיאת הלב אמורה על החכמים העושים, כדלהלן: "כל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה לעשות אותה" (לו, ב)

גבה לבו בדרכי ה' לבוא לפני משה לאמור לו אני אעשה כל אשר אדוני דובר אע"פ שלא התנסה כלל באותה מלאכה. ואילו "נדיבות" - בנודבי התרומה. אבל אונקלוס תרגם בשוה.

יָבִיאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנְּשִׁימ (לה, כב)

ומיתן גבריא על נשייא (וי"ג: עם נשייא). תרגם כאילו נכתב: "ויביאו" כדלעיל "ויבאו" אל משה" - מיתן לות משה (יה, כו). שהרי תרגום "ויבאו" - ואתו.

וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר הֵינִי מְנוֹפֵת זָהָב לָהּ

וכל גבר דארים ארמות דהבא. וכן תרגם "תנופה" ככה"ת ב' הרמה. ושווה לתרגומו ל"כל מרים תרומת כסף ונחשת" - כל דארים ארמות כסף ונחש (כד). ושלא כרוב תרומות שבתורה שתרגם בלשון הפרשה. כגון: "והרמותם" - ותפרשו (במד' יח, כו).

יְקַהֵל (לה, א)

רש"י: והוא לשון הפעיל, שאינו אוסף אנשים בידיים אלא הן נאספין ע"פ דיבורו. ותרגומו - ואכניש, ועפ"ז בחומשים - ואכניש. אך בכל נוסחאות ת"א: וכנש. וכן דרכו בכל התורה. כגון: ויקהילו משה ואהרן' - וכנשו. (במד' כ, ז). הקהל את העם - כנוש ית עמא (דב' לא, יב). הקהילו אלי - כנושי לוותי (שם לא, כח). ועוד. והרא"ם תמה על רש"י ששייך שפיר לשון אסיפת אנשים אף בבנין פֶּעַל אע"פ שאינו אוסף בידיים. וכגון: אספה לי שבעים איש (במד' יא, טז). וכן: אסוף את העם (שם כא, טז).

נְדִיב לְבוֹ (לה, ה)

דיתרעי ליביה. וכתרגומו ל"ידבנו לבו" (כה, ב). וכן תרגם "נשאו לבו" - דאתרעי ליביה (כא). ולעומתם "נדבה רוחו אותה" - אשלימת רוחיה עימיה. וכעין תרגומו "לאשר מלאתיו רוח חכמה" - דאשלימית עמהון רוח חכמה (כה, ג). ואולי משום שיתרון רוחו שלימותו היא. וכבמיוחס ליונתן: דאשלימת רוחיה בנבואתה דעימיה. (אכן מצינו ל' זה אף במובן מסירה והפקדה, כמו "אשלימניהו לאימיה"

משנת הלכה

נטפ"י עונג שבת ויו"ט שטרם ראו אור מאת בעמח"ס 'לקח טוב'

"הזנה זהה ונהנה"

עולם חדש. עולם שלא הכרנו. בני אדם ברחבי העולם מבודדים, קהלים מפוצלים. מדינות מנותקות, אין יוצא ואין בא. הטכנולוגיה שהלכה והתעצמה זה עשורים רבים, נאלמה דום ואין בידה להושיע או לפחות להועיל. יצור זעיר בלתי נראה לעין, משוטט ברחבי תבל. נגיף נוגף ומביא מגיפה. נצמד מדביק, מאשפז ואף מפיל חללים רח"ל, ושם ללעג את אמצעי האתרעה מפני האויב. וכל כלי היירוט המשוכללים, המונחים והמתביתים בדיקו מדעים, שובתים בבושת פנים.

בית ישראל בכל מסעיהם". "בכל מסעיהם" - לדורות עולם, וחותרים בתפילה: "חזק חזק ונתחזק". החוט המשולש הזה, סדר היום החדש (הזמני בעז"ה), פרשת החודש וסיום הספר, משתלב יפה, ומעורר אותנו לחיזוק הנדרש כל-כך בימים אלה.

כאשר מעיינים בפרשת החודש, מתעוררת השאלה מדוע נסמכה מצוות קידוש החודש שהיא המצווה הראשונה שנצטוו ישראל עליה, לציווי על מצוות הפסח? ניתן לבאר את הענין על פי דבריו הידועים של רבינו יונה ז"ל בסוף פרק ד' דברכות. שם מביא הרי"ף את דברי ר' יוחנן: "כל המברך על החודש בזמנו, כאילו מקבל פני שכינה. כתיב הכא 'החודש הזה לכם', וכתוב התם זה א-לי ואנוהו". הדברים אומרים דרשני, מה בין ברכת קידוש לבנה לקבלת פני השכינה?

אומר שם רבינו יונה ז"ל: "מפני שהקב"ה אע"פ שאינו נראה לעין, נראה הוא ע"י גבורתו ונפלאותיו, כענין שנאמר 'אכן אתה א-ל מסתתר, אלקי ישראל מושיע'. כלומר, שעשית עמם כמה נפלאות, ואתה מושיע בכל עת ובכל שעה. וע"י תשועתך רואים

אותך בני אדם, ואתה מתגלה להם ומכירים אותך. וגם כן בכאן, ע"י מה שמחדש החדשים הוא מתגלה לבני אדם, והוא כאילו מקבילין פניו".

רבינו יונה מעמיד אותנו כאן על דבר משותף, לגילוי נסים ולהתגלות הירח מחדש מידי חודש בחדשו. בשניהם מתגלה, כביכול, הקב"ה לעינינו, וזוהי "קבלת פני השכינה". כבר לימדנו הרמב"ן ש"מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים", ומהם אנו מתעוררים לחזק את האמונה בכך ש"הכל בגזירת עליון". כך שאע"פ שהקב"ה "יושב בסתר, עליון", ע"י תשועתך רואים אותך בני אדם, ואתה מתגלה להם ומכירים אותך".

הוא הדין כאשר להתגלות הירח מחדש, מידי חודש בחדשו. בניגוד לשמש המתגלה לעינינו מידי יום באותו גודל, הירח נראה לנו גדל והולך ואח"כ מתקטן ונעלם ושוב נולד מחדש. המצבים השונים של הירח ובמיוחד העלמותו ולידתו המחודשת, מסייעים בידינו להתגבר על תרדמת ה"מלומדה", ההופכת את פלאי הבריאה לדבר שבשיגרה. מבחינה מסויימת מהווה ההתגלות המחודשת של הירח בבואה של בריאת העולם. וכאשר רואים עין בעין את העולם נברא, רואים גם

את הבורא. וזוהי "קבלת פני השכינה". לכן, אולי, מהווה מצוות קידוש החודש, פתיחה לענייני הפסח. בריאת העולם וציאת מצרים, עדים נאמנים הם למציאות הבורא. ע"י שניהם אנו מתחזקים באמונה, מידי שבת בשבתו כנאמר בקידוש "זכר למעשה בראשית" ו"זכר ליציאת מצרים". בשבת "פרשת החודש" שני מוקדי חיזוק האמונה, באים עלינו בכפליים, מצד השבת ומצד פרשת החודש.

חיזוק זה באמונה בא לידי ביטוי באופן ציורי בפסוק המסיים את ספר "שמות". עלינו לזכור בכל עת שהקב"ה משרה את שכינתו מעל בית ישראל, בכל מסעיהם בכל התקופות. במדבר ראו זאת בגלוי, ענן ה' ביום והאש בלילה נראו אז לעיני כל בית ישראל. עלינו לזכור שהשגחתו יתברך מלווה אותנו גם בימים המיוחדים הפוקדים אותנו בעת הזאת, גם אם אין הדבר נראה לעין.

התופעות הייחודיות המאפיינות את הימים האלו שמקצתן הוזכרו בראש דברינו לעיל, הם גופא מעוררים אותנו לראות את ידו של א-ל מסתתר, וליחל ל"אלוקי ישראל מושיע". נאחזו ב"חוט המשולש הזה", ונתברך ב"חזק חזק ונתחזק".

ואצלנו לדאבון לב שבת קול התורה משיבות, בתי אולפנא פוזרו, צעירי הצאן נפוצו לכל עבר בלי רועה. המסחר הושבת במידה רבה, מלונות נסגרו וגם האולמות. נקודת אור מסויימת, שמחות עדיין נערכות ב"ה, חוזרים למתכונת צנועה, וקולות מרנינים נשמעים בחצות. מחצרות הבתים בוקעת שירה מבשרת גאולה: "עוד ישמע בערי יהודה ובחצות ירושלים קול ששון וקול שמחה", כאשר "קול חתן וקול כלה", המדהדים בערים ובחצות.

במקביל ממשיכים החיים, ופרשת "החודש" מזכירה לנו ש"זמן חירותנו" בפתח. לא לפני שמסיימים ספר "שמות" בכ"י ענן ה' על המשכן יומם, ואש תהיה לילה בו, לעיני כל

המשך מעמ' א'

וחלאים רעים:

"ומה טוב היה אם זה הענין היה מתפשט בעמנו עם קדוש שכולם יזדרזו למצוה זו וע"ז היה נתמלא כל העולם כולו במדת החסד וממילא היו מתבטלים כל התלאות וכל הצרות מן העולם. ולדעתי זהו כונת מאמרם בתנא דבי אליהו כשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וכו' וכתרו ברית יחד לגמול חסד זה את זה מה שאמר כתרו ברית יחד היינו שכל הכלל כולו בין העשירים ובין הפחותים מהם ראו בכל מה שיש ביכולתם לגמול חסד זה את זה וזה מדת החסד שהיה ביניהם אחד מן הדברים שסיבב את הגאולה לישראל וכמו

שהבאתי לעיל בשם הפסיקתא. המקום ברחמי יחזקנו למדה הקדושה הזאת ונזכה על ידי זה לכל טוב בזה ובבא"

המקום ברחמי, יחזקנו למדה הקדושה הזאת, ונזכה על ידי זה לכל טוב בזה ובבא. *

בין השנים ה-ק"ח - ה-ק"י, השתוללה באירופה "המגיפה השחורה" שהפילה חללים רבים מאד.

עם ישראל שחי באירופה אז בהמוניו, כמעט ולא ניזוק מהמגיפה, הגויים שחיפשו פשר לחידה הנעלמה הזו, קיבלו הסבר מהיהודים שהדבר נעוץ בהגיינה שסובבת את היהודי. כמו נטילת ידיים אחרי השינה והשירותים,

מקווה וכו'. אל מול הגויים שלא נגעו במים באותה התקופה.

עד מהרה החלו הגויים הקנאים לטעון שלא בכדי המגיפה איננה פוגעת ביהודים, היהודים הרעילו את הבארות של הגויים ולכן רק גויים נדבקו במגיפה, ואילו הבארות של היהודים היו נקיים מכל מחלה. טענה זו החלה לחלחל בקרב האיכרים הנבערים ומכאן קצרה הייתה הדרך לפוגרומים נרחבים בקרב היהודים במקומות רבים באירופה.

בשם רא"א דסלר כמדומני שמעתי, שפרשנות זו איננה נכונה כלל ועיקר!!! היהודים לא נפגעו מהמגיפה בגלל סיבה

אחת ויחידה, הקב"ה שמר על עם ישראל. הנסיון להצביע על ההגיינה כמי ששמר על עם ישראל מהמגיפה נבלע בצהלת הקוזוקים שפרעו פרעות בישראל, אז הקב"ה הזכיר לנו בצורה כואבת, מה שומר על עם ישראל באמת.

נודה לה', על מה ששמר עלינו עד עתה, ונתפלל על העתיד. מנע מגיפה מנחלתך, ולרחם עלינו, ועל פליטתנו, ומנוע משחית ומגפה מעלינו. ומעל כל עמו בית ישראל.

וכן נתפלל לה' (ברכות ט"ז ע"ב) המקום ימלא חסרונו של כל אחינו בית ישראל, (בבן יהוידע מוכיח שתפילה זו אינה צריכה להאמר דוקא בפניו של מי שחסר ממון).

המשך מעמ' הבא

יהיו נקהלים ביחד ויתאחדו.

ובסו"ד מביא פירוש עה"פ בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו - לא תעשו אגודות אגודות, שכשאתם בנים ועושים רצונו של מקום מצוה להתאחד משא"כ בבחינת עבדים שאין עושים רצונו של מקום אז הפירוד נאה.

ואמנם כעת נגזר עלינו קצת בחינת הפירוד, אבל אל נא יפול רוחנו כי עדיין אנו בחינת בנים לה' אלקינו, ואדרבה תחזק בזה במדת האחדות לעזר זל"ז ובפרט לנוקדים לכך ולהיות כולנו מהמתנדבים עם.

וה' הטוב יכפר בעדנו ויציאנו מאפלה לאורה ומבידוד לגאולה ויקבץ גידחנו מהרה ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בזאת השנה אמן.

מאחד ובלבד שישארו רובם שאין מתפללים שו"ע ויכולים לענות עמהם ויש מחמירים ביותר מאחד, ובישן ודאי אין לצרף אפילו במקום הדחק וכו'.

ובס' קכד סעי' ד' כ' השו"ע כש"ץ חזור התפילה הקהל יש להם לשתוק ולכוון לברכות שמברך הש"ץ ולענות אמן ואם אין ט' מכוונים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו לבטלה, לכן כל אדם יעשה עצמו כאילו אין ט' וזולתו ויכוין לברכת החזן.

ויש מהאחרונים שיישבו סתירה זו (פרישה סי' קכ"ד וט"ז שם) שזה לכתח"י זה בדיעבד. ובמג"א בשם מהרי"ל כ' שמש"כ השוע בס' קכ"ד נדחה! ואפשר לומר חז' הש"ץ כשח' עונים.

ובשו"ע הרב ובפמ"ג (הובא בביאהו"ל) וכן בא"ח וח"א שיש הבדל בין חזרת

בירושלים עיה"ק. ועכ"פ מי שהפסיד מעין שבע, בשולחן שבת בודאי יוכל לשיר עם הילדים (במרחק 2 מטר זמ"ז) את ה'מגן אבות' המתנגן שמתפשט לו בשנים האחרונות במחוזותינו.

ט. אין ט' שעונים אמן

מה עושה חזן שדופקים לו ומקישים לו באצבעות צרידות שיתחיל כבר חזרת הש"ץ, אך יש רק שמונה שעונים (כי המנין קטן ומצומצם ויש תמיד א' שמאריך בשמו"ע...), אמנם לקדיש די בתשעה אם העשירי עומד בשמו"ע, אבל לחזרת הש"ץ יש לעיין מה הדין.

והנה יש בזה סתירה בשו"ע דבס"י נה סעיף ו' כ' שאם התחיל אחד מהעשרה להתפלל לבדו ואינו יכול לענות עמהם או שהוא ישן אפ"ה מצטרף, וכ' המ"ב (ל"ב) וה"ה יותר

הלכות קורונה ב' (א- בית הקורונה) ♦ הרב דב סוקולובסקי

רפא צרי אל נאמן / כי אנה רופא אמן / אנת ראשי שור מלטי / ונת פח לפסאי /
פתח אענ תרמיים / רס שוכן במרומים / על ענדך אים חסדך / אין מרחם בלעך

א. מעשה נורא ולקחיו בציור

במבוא לשיח יצחק בסדור הגר"א כ' זו"ל:

אמנם כל ישרי לב וכו' מזה גופא יראו גדולת ה' והשגחתו הפרטית, וכבר הודו חכמי הרופאים כי כל פעולתם היא רק בערך קטן מאד (וכאשר ראינו כי הם בעצמם וכן בעלי היכולת להשתמש ברופאים

היותר גדולים גם הם לא ינצלו מנגע ומחלה).

וכבר יקרה כי עשרים אנשים ישבו אצל חלון פתוח ולא הזיק להם רק לאחד הזיק הקור בלי סיבה מספקת מדוע רק לזה הזיק, וגם לפי שיטה החדשה כי הבאצילין (=חיידקים) הם מחוללי המחלה, ואין אדם שליט ברוח לשמור את עצמו מהם גם אם יזהר עצמו באלף זהירות.

וכבר קרה כי אשה אחת באמריקה אחרי קימה ממחלתה כתבה מכתב לאמה בחוץ לארץ, ומהתרגשותה היו דמעות נושרות מעיניה על הנייר, ואמה כאשר קיבלה את המכתב נישקה אותו מתביבותה, ונדבקו בה הבאצילין אשר קלט הנייר ואשר היו צירים נאמנים בשליחותן להוליך המחלה את המרחק העצום הזה, ועל כיו"ב נאמר למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך.

ואין דברינו אלה אמורים במינים וכופרים רח"ל רק אל היהודים התמימים האומרים אני מאמין בכל יום אך לא ישימו לבם להרחיב ציורי האמונה וההשגחה. עכ"ל.

ומזה נלמד: א, להרחיב ציורי האמונה וההשגחה. ב, שלא לנשק בעת מגיפה מכתבים ואלי גם כדאי שלא לנשק ספרי קודש וכדו' בכדי שלא להגביר הסכנה ח"ו.

ב. קורות המעשה בוילנא עם הגרי"ס ביוה"כ

ידוע המעשה עם הגרי"ס זצ"ל שהורה לאכול ביוה"כ כשהיתה בוילנא מגיפת הכוליר"ע.

ובספר אמת ליעקב (מהגר"י קמינצקי זצ"ל) מביא את דברי השו"ע (או"ח שכה, ב) מי שיש לו חולי של סכנה מצוה עליו לחלל את השבת והזרזו הרי זה משובח והשואל הרי זה שופך דמים.

ובמשנה ברורה הביא את הירושלמי זו"ל ובירושלמי איתא הנשאל הרי זה מגונה פי' משום שהתלמיד חכם במקומו היה לו לדרוש בפרקא לכל כדי שידעו כל העם ולא יצטרכו לשאלו.

ומביא שם ששמע מהר"ר חיים דוד הכהן ליבוויץ זצ"ל (ר"י ח"ח בארה"ב, תלמיד ישיבות סלבודקא וראדיו, ואחינו של הח"ח) שסיפר לו שהוא שמע את הסיפור הזה מהחפץ חיים, שהגרי"ס התיר לאכול וטעם בעצמו ביוה"כ בגלל המגיפה.

והוסיף שבית הדין בוילנא בראשות הגאון רבי בצלאל הכהן מוילנא זצ"ל, דנו לאחר מכן את הגרי"ס איזה עונש יענישוהו על שהורה

תוכן העינים:

א. מעשה נורא ולקחיו בציור ב. קורות המעשה בוילנא עם הגרי"ס ביוה"כ ג. הוספות על המעשה המפואר הנ"ל ד. עוד תוספת בלתי מוכרת לסיפור הנ"ל ה. המסקנה מכל הנ"ל ו. הרב קירשנבוים ז. שיר של פגעים וברכת האילנות ח. ברכת מעין שבע בליל שבת ט. אין ט' שעונים אמן י. בנים אתם לה' אלקיכם בעלי היכולת להשתמש ברופאים

הופינטוים על הסיפור הנ"ל) נסיק עכ"פ את החומרא הגדולה של פיקוח נפש, וגם בעת מגיפה שיש בריאים רבים ואין עליהם אלא ספק פיקוח נפש, אעפ"כ אסור לזלזל ויש מאד להזהר על נפשותינו.

אך גם ללא הנ"ל יש לנו דברי השו"ע והירושלמי שהשואל בעת פיקוח נפש הוא שופך דמים והנשאל מגונה.

ועל כן חזקה עלינו פקודת הרבנים להישמע להוראות הממונים על הבריאות בא"י.

ו. הרב קירשנבוים

תוס' בב"ק כ"ג: ד"ה וליחייב כתב ונראה מכאן לדקדק דיותר יש לאדם לזהר עצמו שלא יזיק אחרים משלא יזיק.

ת"ח גדול א' משיבת תושיה בתפרח (היחידה שעדיין פועלת...) אמר לתלמידיו שהנזק מה'זיק' הוא יותר גדול מהנזק מה'יזוק'. כלומר, שאם הוא יזיק לאחרים, הוא יימצא נזוק יותר מאשר אם הוא יהיה ה'נזוק'.

ומ"ר הגר"א קירשנבוים שליט"א כתב לו ע"ז במכתב, שאין דבריו נכונים, כי כוונת תוס' שצריך יותר להזהר מה'יזוק' של ה'יזיק' מאשר מה'יזוק' של ה'יזיק', ובקיצור, תוס' רוצה שאדם יזהר יותר מלהזיק לאחרים מאשר שהוא יזיק, בלי 'לומדות' (לומדע'ס).

על כן יש להזהר מלהתקרב לאחרים שלא לפי הוראות הבריאות, או מלשבת במקומות בביה"כ שהגבאים או הרבנים או שניהם הורו שלא לשבת בם.

ויל"ע אם יש דין 'מקומות קבועים' בימים אלו בבתי הכנסת.

ז. שיר של פגעים וברכת האילנות

א' בפרשת פקודי ויברך אותם משה ופירש"י אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וגו' והוא אחד מ"א מזמורים שבתפלה למשה.

וכידוע שהמזמור שלאחריו הוא יושב בסתר וגו' שהוא נקרא 'שיר של פגעים' שאומרים אותו כדי להינצל מהמזיקים.

ומעבר למה שהוא שיר של פגעים ואומרים אותו בעת מגיפה, הוא גם שייך לפרשות השבוע,

דאי במדרש (שמו"ר לא, א) בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה לי משכן התחיל מתמיה ואומר כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן וכו' לכך אמר משה, יִשָּׁב בסתר עליון, אריבר"ס יושב

בפרסהיה הוראה כזו ולא נמלך בבי"ד, וענה להם הגרי"ס שאם הם יחליטו אודותיו איזה עונש, יפסול את כל הגיטין שכתבו בבי"ד זה, והקשה להם קושיא עצומה על סדר הגט, מה שוהגין בכל מקום לסדר אחריו גיטין בכל ישראל, ואמרו להם שכל זמן שלא יתרוצו את קושייתו אינם יכולים להענישו. ומזה, כנראה, הסיקו ביה"ד שאין באפשרותם להרהר אחריו זצ"ל.

והוסיף הגרי"י קמינצקי זצ"ל, שבאמת הטעם שהגרי"ס לא נמלך בביה"ד לפני שהורה כן הוא מטעם הירושלמי הנ"ל שהנשאל הרי"ז מגונה.

ג. הוספות על המעשה המפואר הנ"ל

לפי חלק מהגירסאות הגרי"ס עשה קידוש וטעם מזונות, וכן כל הנוכחים אכלו ע"פ הוראתו.

אבל הגרש"א זצ"ל (הליכות שלמה יוה"כ פ"ה סעיף יא, הע' 58) אמר "גם אני אע"פ שמעודי אינני מייחס נאמנות כ"כ לסיפורי מעשיות בפרט בנוגע להלכה סברתי ששמועה זו אמיתית עד שאמר לי הגר"א לאפיאן בעל הלב אליהו שידוע לו בביור שהגאון רבי ישראל ז"ל לא אכל באותו יוה"כ כלל".

תצרך לזה את השגת הגר"א וויס שליט"א גאב"ד דרכי הוראה ובעל מנחת אשר, שלהלכה, חולה האוכל ביוה"כ אינו מקדש כמבואר בסוף סי' תריח במג"א ובח"א, ובמ"ב שם ס"ק כט. ותסיק שתוספת הנוסף "שהוא עשה קידוש ואכל, וכולם אכלו" יתכן שאינו מדויק.

ד. עוד תוספת בלתי מוכרת לסיפור הנ"ל

ישנו מכתב (לא ראיתי) מרבי ברוך מרכוס זצ"ל רבה של חיפה ותלמיד הסבא מקעלם, ובו הוא מספר שאותה שנה בנעילה עלה רבי ישראל זצ"ל לארון הקודש ובכה בכיות נוראות ואמר לקהל: אמנם עשינו מה שהיה צריך ע"פ ההלכה, אבל עלינו להתוודות על כך וכל הקהל התוודו ביחד איתו על שאכלו ביוה"כ.

והגר"ב מרכוס הסביר שרבי ישראל רצה שההיתר של פיקוח נפש לא יהפוך להיתר קל וגורף, וע"כ הורה להתוודות בכדי שתישאר חומרת יוה"כ על כנה.

ה. המסקנה מכל הנ"ל

מכל הנ"ל (ובפרט מריבוי הגירסאות

בסתר הוא עליון על כל בריותיו מהו בצל שד-י, בצל א-ל, בצל רחום בצל חנון אין כתיב כאן אלא בצל שד-י, בצל שעשה בצלאל לכך נאמר בצל שד-י יתלונן, אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור וכך אני סבור אלא כ' קרש בצפון וכ' בדרום וח' במערב ולא עוד אלא שארד ואצמצם שכינתי בתוך אמה על אמה. ע"כ.

ובבמדב"ר (יב) א' עה"פ לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך, אמר ר"י עד שלא הוקם המשכן היו המזיקים מתגרים בעולם לבריות ומשוהקם המשכן שישרה השכינה למטה כלו המזיקים מן העולם הה"ד ונגע לא יקרב באהליך זה אהל מועד, ארשב"ל מה לך אצל ספר תהלים והלא במקומו אינו חסר יברכך ה' וישמרך מן המזיקין אימתי ויהי ביום כלות משה וגו', מהו היום כלות שכלו המזיקים מן העולם.

והנה קרב ובא ר"ח ניסן שבו הוקם המשכן ואנו בעיצומם של פרשיות הקמת המשכן, יה"ר שיתקיים בנו ויהי נעם וגו' לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך, ושיכלו המזיקים מן העולם ביום כלות משה את המשכן.

ויה"ר שזוכה לברך ברכת האילנות ברוב עם.

ח. ברכת מעין שבע בליל שבת

בגליון משנתה של תורה אב תשע"ט (עמ' יד) נכתב שאין מברכין ברכת מעין שבע במקום שאינו ביכ"נ קבוע וכדאי בשו"ע רס"ח ובמ"ב שם. ועיי' שם באריכות בענינים הנוגעים לבין הזמנים, ונידון שם על מקומות (כגון בתי מלון בעיקר בחו"ל) שמייחדים שם חדר לתפילה במשך כל חדשי הקיץ, אך הוא אינו ביכ"נ קבוע. והנה מרן רשכבה"ג זצוק"ל הורה שלא לומר מעין שבע במנין שהתקיים בקביעות בביתו (חזו"ט 5), משום שאי"ז ביכ"נ קבוע. (ו"א שהיה לו ענין מיוחד להדגיש שאי"ז ביכ"נ שלא להכביד על שכניו), הגם שהיה שם ס"ח, ונפסק במ"ב (רס"ח כד) דאם יש ס"ח ויש קביעות "על איזה ימים" מברכין מעין שבע. ושה"ת הגר"ח ק שליט"א הורה לומר אפילו ביש ספרי קודש ול"ד ספרי תורה. ובאמת באג"מ או"ח ח"ד סט, ג, משמע כהגרא"ל זצוק"ל, דנקט דאין הדבר תלוי בס"ת כלל אלא בקביעות המנין.

ובודאי במקום שאינו ביכ"נ קבוע בכלל כלל כמו חצרות הבתים אין לברך מעין שבע.

ובית כנסת שכולו מתפלל במקום אחר עקב שיפוצים וכדו' פסק המנח"י שצריך לברך.

והנה בית כנסת שמתפלל למינים שונים הרי כל מגין נדון לגופו. אך יש לדון במינים המתקיימים בחדרים שונים בבנין בית הכנסת עצמו ויש בהם ספרים אך אין ס"ת אם יש לומר מעין שבע.

ובכפ החיים (רסח) מביא שע"פ קבלה יש לומר מעין שבע בכל מגין וכמו שנהגו